

פרשת ויצא		
זמני כניסת ויציאת שבת		
17:21	16:08	ירושלים:
17:22	16:24	תל אביב:
17:20	16:16	חיפה:
17:23	16:27	באר שבע:

שנת מעשר עני

ונתתה

ד - ד

הרב יעקב אריאל
מעשר עני



השנה -
שנת תשע"ד
היא שנת
מעשר עני

על הצרכנים.

האם הצרכנים העירוניים יעדיפו תוצרת יקרה, הסועדת עניים, על פני תוצרת זולה שאינה עושה כן?

החקלאי שומר המצוות לא יוכל לעמד בתחרות מול החקלאי האחר שרק מפריש מעשר עני, לפי הוראת הרבנות, אולם אינו נותנו בפועל לעניים מצוה זו.

קדושתה של ארץ ישראל מתבטאת בין היתר בחיוב פירותיה במצוות החברתיות. בעצם, התרומות והמעשרות ברובם מיועדים למטרות חברתיות. לכהן וללוי אין נחלה בארץ ולכן חובתנו לתמוך בהם. ואחת לשלוש שנים מצטרף גם העני לתמיכה זו. השנה היא שנתו של העני.

בימינו מצוה זו, של מעשר עני, עולה על כולנה. התרומה קדושה ולמעשה אין הכהן יכול לאוכלה. אי לכך הפרשת התרומה בימינו היא בעיקר לאפשר לנו לאכול את הפרי. גם מעשר ראשון לא שפר חלקו, כי יש הנמנעים מלתת ללוי את המעשר בטענה שאינו מיוחס. המעשר השני נפדה בשוה פרוטה כי אנו מנועים מלאכלו בירושלים בקדושה ובטהרה.

מכל ההפרשות נשאר מעשר עני כמעשר הנוהג הלכה למעשה באופן מלא. אומנם הדרך המעשית לנתינת המעשר עני אינה פשוטה. העניים האמיתיים אינם מסוגלים מלהגיע למטעים ולשדות ע"מ לקבל את חלקם.

וגם אם יגיעו ויקבלו את המעשר מה יעשו בו? מה יעשו העניים במעשר של מטע לימון, ב-10% מהיבול!]. כמה לימונים הם מסוגלים לאכול? גם החקלאי נמצא במצוקה. הפרשת 10% מהיבול תרושש אותו ותהפוך אותו עצמו לעני. אלא א"כ הוא יגלגל את העלות היקרה

מכל ההפרשות נשאר מעשר עני כמעשר הנוהג הלכה למעשה באופן מלא. אומנם הדרך המעשית לנתינת המעשר עני אינה פשוטה. העניים האמיתיים אינם מסוגלים מלהגיע למטעים ולשדות ע"מ לקבל את חלקם.

וגם אם יגיעו ויקבלו את המעשר מה יעשו בו? מה יעשו העניים במעשר של מטע לימון, ב-10% מהיבול!]. כמה לימונים הם מסוגלים לאכול? גם החקלאי נמצא במצוקה. הפרשת 10% מהיבול תרושש אותו ותהפוך אותו עצמו לעני. אלא א"כ הוא יגלגל את העלות היקרה

כאלו

השנה נותנים

מעשר עני

תשע"ד היא שנת מעשר עני
אל מותנו אל פמזנו



גל אורן

מאות הצטרפו,
גם אתם יכולים!

אפשר לעשר בקלות!

קיום מצוות המעשרות בימינו מאתגר, ומחייב הבנה ומאמץ העלולים למנוע מרבים קיום מצוה זו. קרן 'בית האוצר', המתמחה בתחום התרומות והמעשרות, מאפשרת את קיום המצווה בהידור ובקלות.

הקרן מנהלת את כספי המעשרות למשפחות רבות בישראל, ומסייעת בקיום המצווה לפרטיה.

מסייעים למשפחות במצוקה!

השנה פועלת קרן 'בית האוצר' בשיתוף פעולה מיוחד עם עמותת 'מקימי', המאחרת משפחות במצוקה, ובעזרת כספי המעשר מעניקה למשפחות סיוע כלכלי וליווי מקצועי, במטרה להוציא ממעגל העוני.

עלות המנוי - 80 ₪ לכל השנה

לפרטים והצטרפות:

מכון התורה והארץ - קרן 'בית האוצר'

08-6847325

www.toroland.org.il



כפר דרום ת"ו - אישקלון



השער לכלכלה נבונה

למה דוקא עני? <<



מעשר עני

במה שונה התרומה הרגילה המועברת לארגון 'מקימי' מהתרומה לקרן 'בית האוצר'?

!"אדם שתורם ישירות כסף ל'מקימי' מקיים מצוות צדקה אך לא מקיים מצוות נתינת של פירות המעשר-עני לכתחילה. מצוות נתינת מעשר-עני מתקיימת רק כאשר העני זוכה בפירות המעשר באחד מדרכי הקניין ההלכתיים, והדרך הנוחה והישימה ביותר לכך נעשית על ידינו בקניין של "מכירי עניים", שנעשית על ידי התחייבות בכתב ונתינת הלוואה מראש, כפי שהורו לנו הגר"מ אליהו והגר"א שפירא זכר צדיקים לברכה. לפיכך, רק נתינה באמצעות קרן המעשרות 'בית האוצר' ייחשב ככסף של מעשר-עני."

מדוע לעשות מניו ולא פעולה חד פעמית?

!"לא ניתן לתת מעשר-עני באופן חד-פעמי כי הנתינה צריכה להתבצע אחר כל הפרשה. אדם שעושה הלוואה מראש, ומתחייב לתת את המעשר-עני דרך קרן המעשרות 'בית האוצר', יוצר מצב שבכל הפרשה העניים זוכים בפירות המעשר וכך הוא מקיים מצווה זו בכל הפרשה. אלא שבמקום להעביר את הפירות לעניים באופן פיזי, שווים מתקזז מההלוואה שהוא נתן."

האם 80 שנה מספיקים לתרומה לכל השנה? מה לגבי אלה מאתנו שקונים יותר פירות וירקות?

!"כאמור, התחשיב אינו כולל את כל הפירות והירקות שאדם קונה בשוק, אלא את פירות הטבל שאמורים להיות בסביבתו. הסכום של 80 ₪ כולל בתוכו גם תחשיב לנתינת מעשר-ראשון ללוי, כאשר על פי הערכה לאדם ממוצע אין יותר מאשר פירות טבל ודאי בשווי 400 ₪ בתחשיב שנתי. יש אנשים המחמירים גם לתת מעשר עני מפירות שוק בתחשיב ריאלי, במקרה כזה הם אכן צריכים לתת יותר מההערכה הנ"ל."

לאור העובדה שבימנו קיימות רשתות מזון שמפרישות תרומות ומעשרות, האם קיום מצוות מעשר עני רלוונטי לרוכשים באותן הרשתות או שהם יוצאים ידי חובה מפעולות הרשת?

!"במידה ואדם קונה רק ברשתות כאלו ואינו מגדל בעצמו פירות וירקות או מקבלם משכנים, הרי שמעיקר הדין הוא לא צריך להפריש תרומות ומעשרות. אולם אותם אנשים הקונים בחנות מפוקחת חלקם מגדלים בגינתם פירות וירקות או שמקבלים אותם מידידים או שכנים שמגדלים אותם בגינה, פירות אלו נחשבים טבל, וחובת הפרשת תרומות ומעשרות קיימת באופן ודאי, וצריך גם לתת מהם גם מעשר-עני, ולפיכך גם עליהם חלה חובה נתינת מעשר-עני."

מהו מעשר עני, ולמה דווקא השנה?

בימים אלו אנו שומעים על פיטורי ענק בחברות מובילות במשק ועל העלייה המתמדת באחוזי העוני בארץ בשנים האחרונות, ישנה חשיבות מיוחדת להיותה של שנת תשע"ד שנת מעשר-עני.

מעשר-עני הוא חלק מן התרומות והמעשרות שמחויב להפריש כל מי שבידו פירות וירקות, בין אם גדלו בגינתו ובין אם קנה אותם או קיבלם מאחרים והמוכר או הנותן לא הפרישו מהם תרומות ומעשרות לפני שהגיעו לידי. במניין שש שנות עבודת האדמה שבכל מחזור של שנות שמיטה, בשנה השלישית והשישית יש להפריש מעשר-עני במקום מעשר שני. לאחר שמפרישים מהפירות או מהירקות את התרומה הגדולה, המעשר הראשון ותרומת המעשר, יש להפריש 9% מהפירות או מהירקות למעשר שני או למעשר-עני, בהתאם למניין שנות השמיטה, כאשר בשנות מעשר-עני יש לתת את הפירות והירקות בפועל לעני. בפועל מכל מיני סיבות ההפרשה ברובה נעשית על ידי קריאת-שם וציון מקום המעשר, ואנו מסירים בפועל מהפירות רק את פירות התרומה גדולה ותרומת המעשר, היות והם יהיו אסורים באכילה בסוף אמירת נוסח ההפרשה.

בימנו, קיומה של מצוות נתינת המעשרות מסובך בהשוואה לתקופות קדומות, בין השאר לאור העובדה שרובנו איננו מגדלים בעצמנו את הפירות והירקות שאנו צורכים. מסיבה זו, הוקמה קרן המעשרות 'בית האוצר' מבית מכון התורה והארץ. קרן המעשרות 'בית האוצר' מאפשרת לציבור הרחב לקיים את מצוות מעשר-העני כהלכתה. כספי המעשר מועברים לארגון מקימי, שמעביר את כספי המעשר לעניים שהוא תומך בהם ומלווה אותם ליזוי שוטף.

הרב אהוד אחיטוב ממכון התורה והארץ, מסביר לנו על אופי המיזם.

מדוע יש צורך בקרן? מה מונע מכל אחד מאתנו לבצע את מצוות מעשר-עני בעצמו?

!"אם בשנים קדמוניות, שבהן כל אחד גידל פירות וירקות לצורך עצמו ולצורך בני ביתו, היה פשוט לקיים את המצווה, הרי שבימינו מסובך יותר לקיימה. מצד אחד, ישנם חקלאים המגדלים תוצרת רבה, ונתינת פירות המעשר עצמם באופן ישיר לנזקקים היא נטל וטורח בלתי מבוטל עבורם, ואף ללויים ולעניים אין צורך בכמות גדולה של פירות. מצד שני, יש בעלי גינות רבים שבחצרם עצים בודדים או מעט ירקות ותבלינים, ונתינת עשירית מהם לעני אינה מעשית מבחינתם מבחינת הכמות המזערית של פירות המעשר שהם אמורים לתת. אולם לבעיית הנתינה קיים פתרון הלכתי שמקורו בתקנת חז"ל, והוא הוזכר במשנה גם בנוגע לנתינת מתנות כהונה. הפתרון הוא שכל אדם שיצטרך להפריש מעשר-עני במשך שנת המעשר, יוכל להלוות מראש בתחילת השנה סכום כסף מסוים לעניים באמצעות גבאי צדקה ולהתחייב לתת את כל פירות מעשר-עני, לאותם עניים בהם מטפל גבאי הצדקה. במצב זה, כאשר יפריש האדם תרומות ומעשרות במשך השנה, העני יזכה בפירות והירקות של מעשר-העני. אלא שבמקום להעביר את הפירות עצמם לידי העני, הוא ישאיר את הפירות ברשותו, ויקזז את שווי הכספי מהסכום שהלווה לעני. בכך יתרת ההלוואה' שהלווה בעל הפירות לעני תרד, והפירות יהפכו לרכושו הבלעדי של המפריש. כך יקבל העני את המגיע לו, והמפריש יוכל להשתמש בפירות ובירקות כפי שהוא משתמש בשאר הפירות והירקות, בלא כל הבדל ביניהם."